

ІДЕА *List*

КРИЗА ІСТОРИЇ

с. 3

АКРОБАТ СПІВУ

с. 14

АКТИВНА ФІЛОСОФІЯ

с. 20

Культурний центр
«НОВИЙ АКРОПОЛЬ»
В УКРАЇНІ

NewAcropolis.org.ua
№8 • 05.2017

ВІННИЦЯ
NewAcropolis.org.ua/vinnytsya

ДНІПРО
NewAcropolis.org.ua/dnipro

ЗАПОРІЖЖЯ
NewAcropolis.org.ua/zp

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК
NewAcropolis.org.ua/ivano-frankivsk

КИЇВ
NewAcropolis.org.ua/kyiv

ЛЬВІВ
NewAcropolis.org.ua/lviv

МИКОЛАЇВ
NewAcropolis.org.ua/mykolaiv

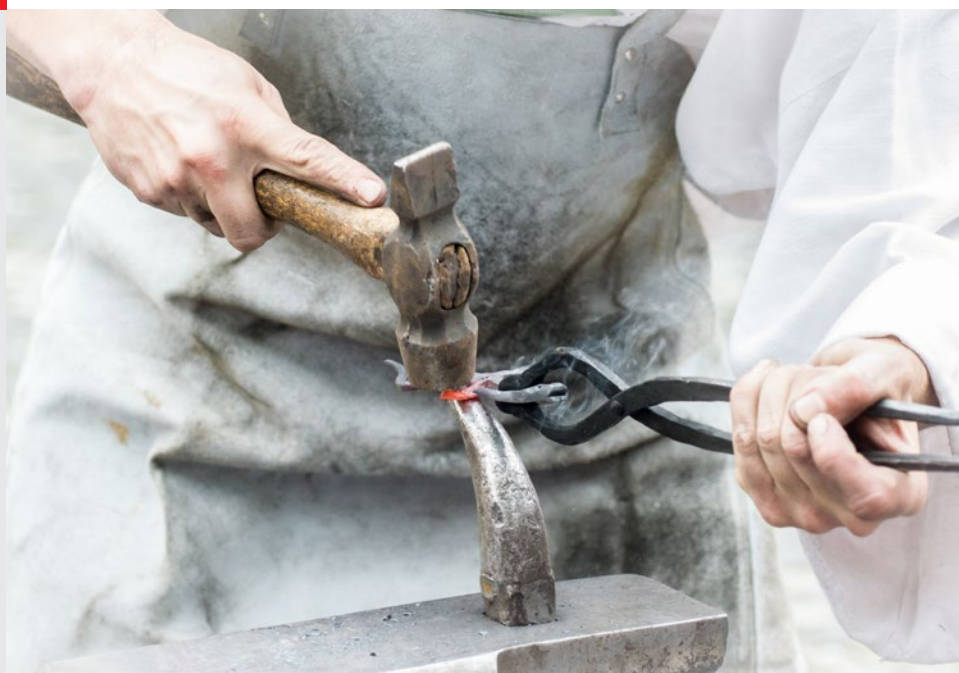
ОДЕСА
NewAcropolis.org.ua/odesa

ПОЛТАВА
NewAcropolis.org.ua/poltava

ХАРКІВ
NewAcropolis.org.ua/kharkiv

У НОМЕРІ:

- Криза історії
- Чи потрібна нам традиція
- Необхідність мати бачення майбутнього
- Акробат співу
- Подорож класикою
- Активна філософія

Як часто ми сьогодні чуємо «фінансова криза», «екологічна криза», «криза особистісного зростання», «ми живемо у кризовий час»! Але так було не один раз протягом довгої історії людства, яке разом, або кожен окремо, долало врешті-решт будь-які кризи.

Грецьке слово *krisis*, окрім «переломного моменту», має ще й значення «судити», «давати оцінку», «вирішувати питання». А це значить, що кризова ситуація — не трагедія космічного масштабу, як іноді нам здається, а цілком природний етап «ревізії» відповідей на одвічні питання «хто я?», «у чому моє призначення?», «яка моя роль в історії?», «що відбувається?». Це пошук нових, або поглиблення старих сенсів життя. Це момент переоцінки цінностей та знаходження відповідей на питання «куди рухатися далі?».

Тож криза — це ще й процес народження чогось прекрасного, нового та кращого. Тому не бійтеся труднощів, не зважайте на сумніви і страх перед невідомим, і, як казав римський імператор-стоїк Марк Аврелій:

Роби, що повинен — і будь, що буде!

Редакція

КРИЗА ІСТОРІЇ

■ Хорхе Анхель Ліврага

Сьогодні наша мова про кризу історії...

Передусім зазначу, що для мене будь-яка тема є нагодою поспілкуватися з людьми, які теж мислять, мають власні переконання і не є байдужими.

Для мене філософ — це залюблена в істину і знання людина, яка не має себе за всезнавця, а прагне наблизитися до знання, неквапно, з тією скромністю, що її радив Платон устами Сократа: «Я знаю лише те, що нічого не знаю», адже не знати означає здавати собі справу з власного невігластва та власної обмеженості, що уможлиблює нам поступ. У реальному житті всяке знання має бути щаблем на шляху вгору і вперед.

Що таке історія? Дефініцій існує багато. Я не можу погодитися з тим, що історія — це «реєстр і зібрання подій минулого», як вчать нині. Згідно з сучасним концептом, історія, як така, почалася для нас з Геродота, котрий вважається першим істориком, хоча він радше був першим хроністом середземноморського басейну, адже в інших краях тисячі й тисячі років перед тим також були історики та хроністи.

Тому певні загальновідомі події ми вважаємо історичними. Рим належить до історії, оскільки ми більш-менш обізнані з тим, що відбувалося від Августа до падіння чи розпаду

Римської імперії; відтоді ми знаємо напевно все, що відбувалося.

Натомість про майя ми знаємо обмаль, і судимо про них переважно на підставі археологічних розкопів та імітованих після епохи Конкісти артефактів. Тож цю малознану добу минулого людства ми називаємо протоісторією. А ще є давньоколишня доба, від якої залишилися тільки кам'яні пам'ятки. Це так звані періоди палеоліту, мезоліту, неоліту, тобто доісторичні часи.

Це умовна й узагальнена класифікація, адже ми як професійні історики усвідомлюємо, що знаємо надто мало, і можемо бути певними тільки щодо останніх подій.

Хтозна, скільки було інших прадавніх культур і цивілізацій, після яких не лишилося записів або їх було втрачено. На жаль, таке буває.

Сьогодні існує вироблена наукова термінологія. Приміром, формула H_2O для обізнаних означає воду, чужомовна аббревіатура Hg — ртуть. Для нас це ключ. Але якщо колись забудуть значення цих літер та аббревіатур елементів, їх зміст буде втрачений для всіх.

Так само існує і ключ для розуміння давньої історії та відповідних подій. Пригадую, як в одній із своїх численних подорожей я бачив на майдані Тікаль у Гватемалі кам'яні стели із загадковими цятками та рисками.

Для утаємничених, як ми тепер знаємо, це були просто стріли.

Звісно, наше знання історії досить обмежене. Але воно важливе, адже кожне дерево, щоб вирости міцним, щоб підтримувати гілля з пташиними гніздами, щоб вистояти проти дощу й вітру, потребує не тільки стовбура, йому потрібне також глибоке коріння в землі, а глибоке коріння в землі — це традиція, це наше минуле. Саме наше історичне минуле рухає нашу теперішню екзистенцію і дозволяє створювати нашу майбутню проекцію.

Тож не слід розглядати історію лиш як сукупність, як ми зазначали на початку, минулих подій. Ми маємо розглядати її як п'єдестал для статуї, яку ми ставимо тут і тепер з проекцією в майбутнє.

Таке концептуальне розуміння допоможе нам зрозуміти давнішу, ніж достеменно знану нам історію, — історію так званого середземноморського басейну, тимчасом як інші історії для нас недосяжні, — а також усвідомити, що історія може бути циклічною; не в сенсі низки точних відтворень, а в сенсі ритмів, подібних до серцебиття.

Наприклад, тепер смеркає. Але це не вчорашній вечір і не завтрашній вечір, хоча вони подібні — одні темніші, інші світліші. За кілька годин розвидниться, над долиною, над горами зійде сонце; це буде те саме, як і щодня, сонце. Так само історії або зірки історій з'являтимуться знову й знову в різних формах. Тим-то ми говоримо про циклічну історію, історію, яка відтворюється з різними маніфестаціями людини, необхідними для її вдосконалення, для її збагачення. Це вдосконалення досягається через різні культурні та цивілізаційні вияви.

На жаль, єдине, що ми можемо знати й аналізувати, — це культура, історія, цивілізація так званого середземноморського басейну, адже навіть історію півночі Європи ми достеменно не знаємо, а ще менше — історію Америки.

Вам, колумбійцям, добре відомо, що на теренах вашої батьківщини існували стародавні культури, які лишили сліди — дольмени, кераміку, різьблені камені, що досі лишаються для нас загадкою. Ми навіть не годні визначити їхню хронологію, називаючи проміжок від X сторіччя до Р.Х. аж до V сторіччя після Р.Х.

Сьогодні, не сягаючи аж так глибоко в історію, ми говорили про бактеріологічні війни, перша згадка про які стосується боротьби етрусків з царством Сіракузи за доби Архімеда. У тій війні етруски використовували якісь довжелезні труби, призначення котрих ще недавно було невідоме. Ці керамічні труби наповнювали спеціальним порохом, виготовленим з подрібнених отруйних грибів, що забруднювало природне довкілля Сіракуз, спричинивши загибель багатьох людей.

Відтак жителі Сіракуз відповіли нападникам знаменитим дзеркалом Архімеда понад три метри діаметром, за допомогою якого спалили ворожий флот. Така його далекосяжність — ще одна таємниця. За переказами, смертоносні промені цього запалювального дзеркала, встановленого на бойовому кораблі, проходили через храм Аполлона.

На цьому самому місці, на італійському півострові, з плином часу постала Римська імперія, якій вдалося поєднати різні культури, запровадити єдину валюту, єдину державну мову. Завдяки Римській імперії до нас дійшли давньогрецькі культурні елементи, навіть знання кельтів, які інакше навряд би збереглися.

Якби не Юлій Цезар, ми б і не знали про особливості народів Центральної та Північної Європи. Йому ми завдячуємо і відомості про давні королівства на теренах Іспанії. Відтак Рим став надпотоугою. Саме тут народжується ідея, якою Захід перейматиметься упродовж майже двох тисяч років,— християнство. Цю релігію назвуть екуменічною, і вона стане римською церквою. Римляни сповідували принцип злагоди.

Слід зауважити, що злагода не означає рівності. Немає двох однакових речей у всесвіті, немає двох однакових листків, двох одна-

кових стільців, немає двох однакових людей, рівності не існує. Це сучасний винахід демократії, уряду карликів, котрі мовлять: «Ми всі рівні», «ми всі однакові на зріст». Ні, ми не однакові, ми різні, ми різного кольору шкіри...

Ми маємо усвідомлювати відмінності, але потім ці перепони треба подолати й досягти сутність речей, щоб мати той романський дух злагоди, життя душа в душу, боротьби за одну високу мету, єдності в духовій, психологічній та матеріальній виправі.

Це дістає своє продовження в так званому Ранньому Середньовіччі, потім у перших характерних заворушення протягом усього Середньовіччя і, врешті, реалізується в законах лицарства, які були зафіксовані значно пізніше, а попервах були неписані й передавалися усно. Нині ця форма традиції зневажена, мовляв: «ці народи були неосвічені, не мали писемності», але усна традиція є фундаментальною і природною.

Прислухаючись до розмови чоловіка і жінки, ми відчуваємо, як до нас промовляє ціла природа, а коли до нас промовляє усе суще, і ми цю мову розуміємо, то починаємо ділитися власними досвідченнями з іншими людьми. Хочу сказати, що усна традиція не ослаблювала, навпаки — наснажувала всі ці засади, нині відомі як принципи лицарства — шляхетні, величні, змістовні на ті часи принципи.

Історія завжди в русі. Це колесо, що обертається і обертається, це, як кажуть інду-си, колесо сансари, колесо існування, колесо цього життя й іншого життя, колесо, яке не-впинно крутиться, колесо, яке не зупиняється, це своєрідна змія, що кусає себе за хвоста,— історія не стоїть на місці, і згодом настануть Хрестові походи, контакт зі Сходом. Це вже інше Середньовіччя. Либонь тоді те, що ми

називаємо історією, починає заходити в кризу, що грецькою означає зміна. Тобто історія знає зміни.

Починаючи з Ренесансу, постає так звана людина міста, буржуазія. З'являються торговці — посередники між виробниками та покупцями. Усе це зумовлює виникнення певної проблематики, що в посткартезіанську епоху призведе до фрагментації, розколу філософської думки та до концепту гуманності, що спричинює дезінтеграцію людини.

До Декарта існувала онтологічна єдність науки, релігії, мистецтва. Все було єдине — там, угорі, і це єдине відображалось у всьому сущому. Але, починаючи з Декарта, все заходить у конфлікт, в якусь псевдодіалектику, з'являються класистичні елементи — елементи, що визнають цінність людини, і не під оглядом того, ким вона є, а залежно від того, що вона має: гроші, статки чи владу.

Людина перестає бути вартістю в собі, відтепер у ціні сила, на перший план виходить псевдодуховість, що скеровує хід історії до кризи, в неприродне русло. Люди починають зрікатися Бога, починають вважати релігію абсурдним, безкорисним ритуалом. Народи починають сумніватись в багатьох концептах, в інституціях з давньою історією, тож ці інституції виявляються неспроможними, а відтак настає велике зам'яття..

І годі вже сказати, хто насправді керує, а хто керований, хто говорить, а хто слухає, хто пише, а хто читає. Кожен береться за все, кожен хоче приміряти собі всі ролі і бути знавцем усього, а якщо це не вартує великих зусиль, навіть більше. Кожен вважає, що може коментувати хід історичних подій, що, у філософському сенсі, є колективним божевільям.

Якщо спитати у добродія, який продає газети в кіоску на розі, чи знає він цикл рідин, він скаже: «на жаль, я не хімік, і мені це невідомо»; а якщо його спитати, чи Блакитний Ніл і Білий Ніл — це притоки, які утворили Ніл, він відкаже: «мені прикро, але я не вивчав гідрографію»; але на запитання: «Яка має бути світова політика? Хто має стояти на чолі Колумбії, Сполучених Штатів, Росії, Перу або Аргентини?», він має готову відповідь, він почне просторікувати, бо він усезнайко.

Тепер вважається, що кожен має право висловлюватися стосовно політики, суспільства, держави. Ми піддалися колективному безумству. Я не наважусь просторікувати про інженерію, оскільки я не інженер, натомість завжди готовий говорити про політику, хоча й не є політиком. Будь-хто, а не тільки інженер чи архітектор, може розповідати, яким має бути новий міст. Уявіть собі, що би з того вийшло, якби ми справді його побудували!

Якщо не знати розрахунків опору матеріалів і закласти підвалини якогось готелю, скажімо Гілтона, то він, гадаю, розвалиться...

То як нам бути? Отут і стає в пригоді філософія, акропольська філософія. Акрополь означає вишне місто, не в матеріальному розумінні, не в розумінні каміння і цегли, а в духовому розумінні. Нам доконче треба усвідомити цю зміну, цю історичну кризу, цю боротьбу поколінь, усвідомити, чому існує стільки психологічних відстаней між історичними персонажами, які, власне, близькі до нас.

Нам треба зрозуміти цю проблематику, позаяк тут дещо сталося. Наполеон не стане ближчим до Александра, ніж до нас, а втім, саме так нам здається. Коли ми читаємо все написане про Наполеона або Симона Болівара, це нам здається подивугідним, але вкрай утопічним. Та це ніяк не утопія, оскільки свого часу вони могли зреалізувати свої заміри, тим часом для нас — це справжня утопія, бо ми не маємо змоги втілити нічого подібного.

Ми страждаємо на «синдром страху», боїмося будь-чого, іноді боїмося змовчати, боїмося говорити, боїмося висловити свою думку, боїмося того й того... Ми не годні обійтися без маски, без панцера. Над цим треба поміркувати, щоб зрозуміти, як нам бути.

Аналізуючи теперішній стан справ, ми дійшли висновку, що невдовзі слід очікувати настання нового Середньовіччя. У 2000 році населення світу практично подвоїться порівняно з теперішнім, а для такої кількості людей роботи не стане. Власне, теоретично вихід існує. Якби, скажімо, вся людність з Китаю перебралася до Бразилії і прижилася там, проблема була б розв'язана. Але на практиці все не так. Тимчасом як в одному місці

Поль Деларош,
Перехід Наполеона через Альпи, 1850 р.

є надмір чого-небудь, то в іншому — нестача, і на те, на часі, нема ради.

Забруднення довкілля стосується не лише нас. Хто бував у Греції, бачив Парфенон за будівельним риштованням. Його відчайдушно прагнуть врятувати, оскільки сірчана кислота проникає в мармур, в стародавній мармур, з якого побудований Парфенон, і він кришиться.

Те саме відбувається в Римі з колоною Траяна і з колоною Антонія, тобто, перед нами постає не лише наша біологічна, людська проблема. Річ у тім, що ми втрачаємо культурну спадщину, яка збагачували наших предків, що позбавляє нас змоги знати, якими ми були, аби знати, якими ми станемо. Якщо ми маємо ціль, стрілу, то повинні знати, звідки вона летить, де перебуває лучник, аби визна-

чити центр мішені. Без минулого, без історії у нас не буде майбутнього.

Нині ми маємо кризу історії, ревізію всього, манію переслідування історичних персонажів, яких то оголюють, щоб побачити по-новому, то вбирають у шати, то знову оголюють, забуваючи, що саме вони свого часу урухомили колесо історії, яке тепер рухаємо ми.

У цій ситуація прочувається настання так званого Середньовіччя. Мова не про те, що повернуться мандрівні лицарі чи замки та відповідні обставини, я лише хочу сказати, що, як на мене, прихід нового Середньовіччя майже неминучий.

Що нам робити? Що робити під оглядом можливості того, що цей технологічний світ загальмує? Що нам робити у світі виживання? У світі виживання, коли машини роблять збій з нашої вини, нам треба відтворити внутрішню силу — в чоловікові, в жінці, в хлопчикові і в дівчинці.

Внутрішню силу, яка здатна не тільки зрозуміти давню історію, не тільки знову зустрітися з великими священними персонажами з глибини віків, а й скеруватися вперед, створити нові персонажі, які унапрямять енергію, котра існує в кожному чоловікові і в кожній жінці. Адже ця енергія існує, ця змога існує, ця здатність вираження існує.

Найсумніше в місті не його цвинтар, не могили, найсумніше в місті, в будь-якому скупченні людей, — це цвинтарі мрій, мрій зі зламаними крилами, ненаписані книжки і вірші, розвіяна вітром музика, нездійснені мрії про нове і краще суспільство. Оце справді сумно.

Але над цим смутком ми маємо піднести штандарт нового ентузіазму, реальної моральної сили, реальної моральної людини задля захисту цінностей Заходу. Захід має й далі зберігати цю силу не тільки в утопічних системах правління, а й у кожному з нас.

Кожен з нас має свою власну відповідальність. Якщо ми хочемо звести надійний кам'яний мур, спершу маємо вибрати надійні камені, щоб зробити суцільне щільне мурування, утворюючи таким чином згуртовані групи, які можуть створити нове людство, нову історію, подібно до того, як перлини на миста переходять в майбутнє з минулого через теперішнє. Усе міцно пов'язане.

Ми ушляхетнимо наше минуле. Як ті великі люди історії, необхідно відтворити минулий світ, щоб створити нове теперішнє, нове майбутнє, кращу людину.

Я маю на увазі не якусь утопічну надлюдину, робота, я маю на увазі дещо логічне, позаяк, хто зупиняється у процесі еволюції, той відстає. Отож, якщо у цьому всесвіті, що еволюціонує, що порушається, від зірок до мурах, ми залишимося естетиками і знерухоміємо, то не просто зупинимось, а позадкуємо.

Маємо рухатися вперед, наснажуючись духом. Маємо навчитися поборювати все, що нам заважає. Духова снага, снага моральна — це те істинне, чого ми справді потребуємо для внутрішньої снаги. Цим ми вторуємо шлях новій людині, що прийде завтра, але вона вже є в наших серцях, ми вже відчуваємо, як вона підводиться в нашому єстві.

Це нова людина, що пробуває в наших мріях, це нова людина, що просочується через авторучки, коли ми пишемо, це людина, яка ходить вулицями і бачить, що діється навколо, але іноді відвертається. Треба гартувати цю нову внутрішню людину, треба здобутися на силі і підвестися, підійнятися

на духову гору, цей акрополь, це вишне місто, яке на нас чекає відкритими обіймами своїх колон.

Відтак історія прокладе інше русло, бо, якщо річки, розливаючись, можуть прокласти нове русло і дістатися моря, то невже ми на це нездатні? Вода знаходить море, річка в'ється і в'ється, утворюючи меандри, але таки досягає моря. Вогник від запаленого сірника має невелике полум'я, але знає, де гора, а де низ, вогник не сумнівається у вертикальності.

Ця нова людина, нова людина, що пробуває в нашому єстві і прагне зреалізуватися, також не сумнівається у вертикальності; вона знає, що таке гора і що таке діл, знає, що Бог існує, знає, що має побратимів, вона йде з ними пліч-о-пліч, і не заради нас самих, а заради тих молодих, незнайомих, тих, що мають прийти, тих, котрих ми відтепер любимо, тих, до кого ми простягаємо свої руки, очікуючи усім серцем їхнього приходу, із священними дарами нашого духу.

Хай живе нова людина!

Лекція була прочитана 11 квітня 1984 року у Фундації колумбійського мистецтва, вулиця 34—28-A-18, Богота, Колумбія.

НЕОБХІДНІСТЬ МАТИ БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО

■ Сабіна Лейтнер

Нещодавно я прочитала рецензію книги «Едем 2.0: Кліматичні зміни та пошук міфу XXI століття». Головна ідея цієї книги полягає в тому, що людство має віднайти — і бажано якнайшвидше — певний міф, який дозволив би нам подолати наші розбіжності та надихнув би слідувати принципово новим шляхом. Простих фактів та політичних заходів для цього недостатньо. Щоби здійснити зміни, потреба у яких відчувається так гостро, нас має надихати спільне бачення.

Це стосується не лише поточної ситуації з кліматом, у якій люди, здається, віддають перевагу гарним вигадкам, а не фактам. Йдеться також про повну відсутність бачення майбутнього в обох сторін — і громадськості, і політиків — в усьому світі.

Яскравим прикладом цієї відсутності бачення є так званий «рух захоплення» (англ. *Occupy Movement*), який розпочався у вересні 2011 року. Його учасники протестували проти соціальної нерівності і відсутності реальної демократії. Непримиренні розбіжності між різними його підгрупами і нескінченні зустрічі, які ні до чого не призвели, загальмували цей рух, хоча спочатку він поширився у 951 місті 82 країн. Цей досвід засвідчив, що нові суспільства не виникають автоматично, як тільки

люди зберуться разом, щоби спільно висловити своє невдоволення.

Ще одним прикладом того, що самої лише революції недостатньо для створення кращого суспільства, є революція 2011 року у Єгипті. Facebook і Twitter зібрали на площі Тахрір сотні тисяч людей, які бажали висловити своє невдоволення політикою президента Мубарака та вимагали його відставки. Проте ці люди не мали жодного бачення «а що далі», у той час як «Брати-мусульмани» чітко розуміли, чого прагнуть, і швидко оволоділи ситуацією та заповнили політичний вакуум. Протягом року Єгипет опинився під владою тих, хто діяв усе авторитарнішими методами та намагався прощтовхувати плани ісламістів. Як наслідок, на вулиці вийшли мільйони громадян, і ті самі ліберали, які розпочали рух за зміни, тепер просили військових «врятувати революцію». У липні 2013 року військові здійснили державний переворот і врешті-решт Єгипет знову опинився з іншим екс-військовим на посаді президента.

У наш час суспільні медіа мають достатньо впливу, щоби розпочинати революції та призводити до усунення диктаторів. Але суспільні медіа не в змозі розказати нам про те, як побудувати нові суспільства та інституції.

Необхідність мати бачення майбутнього

Буде неймовірно складно створити те спільне бачення, яке змогло б надихнути більшість. Ми настільки «індивідуалізувалися», що вже не здатні брати участь у чомусь колективному. Ми повністю звикли до свого персонального, «припасованого» під себе способу життя. Ми навіть не змогли б домовитися щодо спільного бачення визначних свят, не кажучи вже про спільне бачення майбутнього. Утопія для однієї людини видається антиутопією для іншої. Можливо, нас здатний об'єднати лише гіркий примус нагальної необхідності виживання, як сталося за часів Лондонського бліцу* у Другій Світовій Війні. Але на відміну від того періоду, який настав після «бліцу», коли людей єднало їхнє прагнення відбудувати країну, наше майбутнє не може бути лише відбу-

довою того, що існувало раніше. Сучасні системи та парадигми опинилися у глухому куті. Наше майбутнє має бути докорінно іншим, заснованим на зовсім новому способі розуміння суспільства та себе самих.

Готичні собори споруджували кілька поколінь будівничих. Суспільства та інституції значно складніші за собори, тож їх відновлення також потребуватиме кількох поколінь відданих справі людей, які працюватимуть заради реалізації певного виразного бачення. Так, нам справді необхідно мати бачення того, яким буде ХХІ століття. Але воно має враховувати найвищий потенціал людства та його реальні потреби, а не ґрунтуватися на черговому давно застарілому економічному світогляді.

* Лондонський бліц — бомбардування Великої Британії нацистською Німеччиною у період з вересня 1940 до травня 1941, частина Битви за Британію.

Переклад з англійської Марії Омецінської

[🌐 Оригінал статті](#)

ЧИ ПОТРІБНА НАМ ТРАДИЦІЯ?

■ Джиллад Соммер

Слово «традиція» походить від латинських слів *trans* і *dare*: «передавати», «доставляти». Йдеться про передачу досвіду, що лежить в основі кожної з відомих цивілізацій.

Сьогодні ж традиція стала синонімом чогось такого, що є старомодним і застарілим, цікавим лише як пережиток минулого, якому місце в музеї.

Проте традиція є живою та універсальною силою, яка не просто потрібна, але необхідна для розвитку та стійкості людської цивілізації.

Чому традиція важлива?

Погляньмо на деякі приклади.

Батьківство, наприклад, не є новинкою. Тисячі поколінь батьків виховали дітей на цій планеті, і все ж сьогодні батьки зобов'язані знову винаходити колесо.

Погляди на освіту в кожного свої, і щокілька років з'являються нова книга чи модний метод, які стверджують, що знають правильну формулу для виховання здорової, успішної й щасливої дитини. Але поза усіма цими словами зрештою ніхто нічого не знає напевно.

Тоді батьки намагаються виховувати дітей на основі здорового глузду та взагалі дотримуватися поглядів, з якими вони себе ідентифікують, чи просто роблять те, що й всі інші.

Метод спроб і помилок став новим стилем батьківства.

Але що сталося з досвідом тисяч поколінь батьків?

Суспільства з'являються та зникають, цивілізації досягають свого піку та тонуть під хвилями часу. І тим не менше, кожен політик сьогодні намагається побудувати суспільство з нуля з новими реформами та революціями, які триватимуть рівно до приходу наступного політика зі своїми реформами.

Прогрес та зміни — це новий стиль лідерства, в той час як суспільства минулого часто зображують консервативними, примітивними, авторитарними та неосвіченими.

А це ті самі цивілізації, що залишили нам піраміди та Стоунхендж, «Державу» Платона і Римське право, та навіть слова, які ми використовуємо.

Куди подівся досвід тисяч лідерів, політиків і мудрих людей, які були провідниками наших людських суспільств з часів зорі людства?

Сучасний художник відчуває необхідність заново винаходити закони та сенс мистецтва. Оригінальність та інновації стали новим стилем мистецтва. І що ж ми маємо демонструвати при цьому?

Розмальовані пісуари, покручені металеві предмети, незрозумілі механічні шуми.

І тим не менше, люди досі в захваті від скульптури Давида рук Мікеланджело, статуї

Чи потрібна нам традиція?

Фараона в Луксорі та грецького Парфенону, через сотні і тисячі років після їх створення.

А де будуть туалети Дюшана чи так звані шедеври Джексона Поллока через кілька сотень років?

Де ж тоді подівся досвід тисяч художників та геніїв, які передавали архетип краси протягом багатьох-багатьох поколінь?

Коли людина подорожує з одного місця до іншого, дуже корисно мати карту з помітками людей, які вже пройшли цей маршрут.

Це зовсім не означає, що люди минулого знали все, і що ми повинні дотримуватися старих форм, незалежно від того, наскільки вони корисні або доцільні. Але нам і не слід викидати все те, що минуле тримає в запасі, аби лише зробити щось по-своєму. Шукачі пригод завжди знайдуть незвідані шляхи, яких ще не відкрили.

Життя потребує рівноваги. Ні інновації за всяку ціну, ні збереження за всяку ціну некорисні. За допомогою здатності нашого розуму розрізняти ми можемо вибрати корисне й мудре з минулого та зробити його частиною нашого сьогодення та майбутнього, адже те, що мудре,— мудре завжди.

Традиція подібна до шарів піраміди людської цивілізації, побудованої з цегли досвіду; було б розумно використовувати її як основу для нових шарів, які призначено побудувати нашому поколінню.

В іншому випадку, ми не тільки применшуємо зусилля тих, хто був до нас, але також можемо не залишити нічого путнього для тих, хто прийде після нас.

Переклад з англійської: Анастасії Різник

[🌐 Оригінал статті тут](#)

АКРОБАТ СПІВУ

■ Марат Каменщиків

12 лютого 2017 року в Лос-Анджелесі у віці 76 років помер Елвін Джерро — джазовий музикант, 7-разовий володар премії «Греммі», популяризатор музики, один з небагатьох, хто отримував «Греммі» одразу у трьох стилях (джаз, ритм-н-блюз, поп), «найвидатніший джазовий співак свого часу».

Елвін народився в сім'ї музикантів і з дитинства мріяв співати, «з 9 чи 10 років» — згадував він в одному з останніх інтерв'ю. Батько був священником в Церкві адвентистів сьомого дня і співав в хорі, мати грала в церкві на піаніно, в їх домі постійно звучала музика. Елвін здобув ступінь бакалавра з психології в коледжі, потім закінчив Університет штату Айова і переїхав у Сан-Франциско, де працював консультантом з професійної реабілітації. Не полишаючи свою мрію, вечорами співав в джазовому клубі: спочатку в складі тріо, а з 1967 року (з 27 років) — вдвох із гітаристом Хуліо Мартінесом. Дует швидко став хітом нічного клубу. Місцевий успіх давав надію на подальшу реалізацію таланту співака. Настав час обирати між роботою консультанта і музичною кар'єрою.

«Я був не готовий... Не готовий. Але я почав»

В 28 років Ел Джерро полишив основну роботу і переїхав до Лос-Анджелеса. Він почав виступати на більших сценах і на телебаченні — в першому вечірньому шоу «Saturday Night Live». Через 7 років його сценічний виступ побачив шукач талантів студії звукозапису. Перша платівка «We Got By» 1976 року була випущена за два тижні і одразу подарувала співакові міжнародне визнання. Два альбоми поспіль отримали нагороду «Echo», яку називають «німецьким «Греммі», а справжній американський «Греммі» прийшов за третій альбом «Look To The Rainbow», в 1978 році. За свій особливий стиль, заспокійливий баритон і особливо відточене стаккато він отримав прізвисько «Акробат скету». [Скет — особливий жанр джазової імпровізації, який співається складами або імітуючи музичні чи шумові інструменти. Особливий елемент жанру — гумористичний характер імпровізації. Відомі представники: Луї Армстронг, Боббі Мак-Феррін, Дізі Гіллеспі, Елла Фіцджеральд, Кеб Келлоуей, Аніта О'Дей, Лео Уотсон, Скетмен Джон, Террі Тейлор].

В 41 рік Ел Джерро записав свій найпопулярніший альбом «Breakin' Away» з хітом «We're in This Love Together». Цей альбом став № 1 в джазових і ритм-н-блюз чартах і отримав дві премії «Греммі».

«Мабуть, найважливіше, що я роблю — даю їм натхнення бути кимось і рухатися до якоїсь мети в житті»

Після 50 років на сцені, маючи статус зірки світового класу, Ел Джерро не полишав роботу з людьми. В різних куточках країни він проводив майстер-класи для молодих музикантів. Разом із дружиною працював над проектом музичних уроків для дітей, де щедро ділився своїми вміннями і відкриттями.

Попри успіхи в шоу-бізнесі, Ел Джерро не втратив скромності, зв'язку з рідною громадою і близькими людьми, любові до свого рідного міста Мілуокі. «Це мій дім. Коли люди з рідного міста аплодують...— в цілому світі немає нічого подібного до цього. Нічого у всьому світі. Я маю Греммі з цієї країни і з тої країни, хо-хо, й інші нагороди, але я з Мілуокі. І коли люди з Мілуокі кажуть: «Дякуємо, Ел! Ми пишаємося тобою, ти змусив нас пишатись тобою». — це воно. Це воно! Дякую!»

В 76 років Ел продовжував планувати майбутнє: записи нових пісень, виступи на нових сценах, соціальну роботу. Останні 5 років свого життя він активно подорожував з концертними турами. Несподівано опинившись в лікарні після концерту в Лос-Анджелесі, він скасував подальші концерти туру. Ще за два дні його серце зупинилося.

Елвін Джерро — приклад людини, яка посправжньому зміла мріяти і йти за своїм покликанням, даючи приклад і натхнення іншим, приклад доброї і чуйної людини. В житті Ела не все складалося з першого разу, проте він завжди вірив у свою мрію і надихав робити це інших: «Це починається з мрії. Втілюючи те, що ти бачиш в своїй голові. Мрійте! Мрійте про велике! Робіть це! Падайте, підіймайтеся, струшуйте з себе пил — і йдіть далі!».

«Я вважаю, є дещо корисне в боротьбі — чіпкість. Це шлях здійснити будь-що в твоєму житті: ти йдеш далі».

«Його другим пріоритетом була музика. Третього — не було. Його першим пріоритетом, набагато більшим за все інше, було зцілення і втішення того, хто цього потребує. Чи це емоційний біль, чи фізичний дискомфорт, чи інше страждання — він відчував потребу заспокоїти наші думки і серця. Він хотів бачити теплу, ствердну посмішку там, де її до цього не було. Пісня була лише інструментом для того, щоб це сталося».

Декілька відеозаписів цього чудового виконавця, які допоможуть Вам побачити його справжню доброту і насолодитися майстерністю виконання:

Эл Джерро — Take Five (live, 1976)

<https://youtu.be/uTY2M0gXGnE>

Эл Джерро — We Got By (live, 1976)

<https://youtu.be/X9hiJP187mY>

Al Jarreau — We're In This Love Together

<https://www.youtube.com/watch?v=otVH5cv9z1A>

Ел Джерро — плейліст

https://www.youtube.com/playlist?list=PLhAFuWKp7xG21YS9Ch5HU6sk_ku3ooKSp

«Будь ласка, знайдіть у собі творчість, яку ви робитимете з пристрастю, і робіть це. З творчістю у своєму житті ви будете кращим членом сім'ї, сусідом, другом і громадянином»

ПОДОРОЖ КЛАСИКОЮ: МУЗИКА ТА ЖИТТЯ

■ Шрадда Шетті

*Краса — це вічність, яка споглядає
себе у зеркалі.
Але вічність — це ви, і дзеркало — це ви.
Халіль Джебран*

Схід сонця, як і захід, не зважає, чи спостерегаємо ми його, чи ні. І він завжди буде прекрасним, незалежно від того, чи дивимося ми на нього і чи визнаємо його. Тож у світі існує вічний об'єктивний принцип, який ми називаємо Прекрасне, і він не залежить від нас. Іноді ми визнаємо його, іноді — ні; це залежить від нашого суб'єктивного погляду. Якщо об'єктивність — це небо, то суб'єктивність — це закрите перед небом вікно. Об'єктивне — це завжди абсолютні принципи, чи сили, які існують; можна назвати їх архетипами, божествами... як завгодно. Вікна ж — це різні грані видимого життя людини: мистецтво, наука, релігія та політика. Саме ми обираємо — очистити вікно чи залишити брудним, відкрити чи закрити його. Ось де наша суб'єктивність може завадити погляду або ж зробити нас провідниками вічних принципів — Прекрасного, Істинного, Доброго та Справедливого. Те, що кожен може прочинити вікно, означає, що десь всередині кожного людського серця, незалежно від часу, місця, кольору чи касти, є спільна людська жага вічного неба добротності.

Річард Фейнман, лауреат Нобелівської премії з квантової фізики, сказав: «Один мій друг, художник, узяв квітку і промовив: «Поглянь, яка вона прекрасна», і я згоден. Потім він говорить: «Я, як художник, можу бачити наскільки вона прекрасна, однак ти, як науковець, розділиш її на частини, і квітка стане безглуздою»... Хоча я не такий витончений естет, як він... я бачу у квітці набагато більше за нього... красу у менших вимірах, внутрішню структуру і процеси... Це лише збагачує моє бачення краси, я не розумію, як це його відбирає».

Тож, — мета мистецтва і науки одна — виявити таємниці життя. Кожна форма, яка проводить до цих таємниць, служить своїй меті, а отже, виражає справедливість. Іншими словами, таку форму називають класичною. Корінь слова «класичний» — латинське слово *klassik*, що означає «найвищого ґатунку», або «найвищої якості». Візьмімо за приклад класичну музику.

За Леонардом Бернстайном, атом в музиці — це не одна окрема нота, а принаймні дві; відношення, яке виникає між двома нотами, називають інтервалом. Цей інтервал і є серцем та душею музичного твору. Мелодія — це слідування нот одна за одною у часі горизонтально. Гармонія — коли ноти звучать одночасно, поєднуючи час вертикально, чи то при

підвищенні, чи пониженні, в інверсії і так далі. Відношення між цими музичними атомами та їхніми інтервалами в мелодії та гармонії й творять музику.

У класичних композиціях втілений один творчий винахід, який, окрім мистецтва, пов'язаний із фундаментальними питаннями математики та фізичних наук. Бетховен, один з найвідоміших композиторів у світі, створив більшість своїх прославлених композицій після того як втратив слух. Як? Причина — у його геніальній чутливості до схем та математики, що приховані за прекрасними звуками.

Природа повна схем, які можна описати математично. Наприклад, веселка, павутиння, медові соти, забарвлення хутра тварин та ін. Наш Всесвіт керований незмінними законами природи. Класична форма, як і природа, також математично розроблена та керована законами, і це створює гармонійне співіснування та рівновагу між її різними частинами.

Сьогодні ми бачимо себе і світ і можемо ясно зрозуміти, наскільки ми віддалилися від природи, гармонії та рівноваги. На мою думку, хаос, який ми спостерігаємо сьогодні у світі, — це просто відображення нашого внутрішнього

хаосу. Сьогодні ми зазвичай повертаємося спинами до вікон вічного і не бачимо їх. У нашому стрімкому житті, де час немов вислизає з рук, те чи інше модне мистецтво набуває популярності. Що саме нас приваблює в музиці? Для декого — це слова, комусь подобається ритм, для багатьох — настрої моменту. Інакше кажучи, ми можемо назвати це сучасним мистецтвом — сучасним — яке стосується часу, яке завжди змінюється, це тенденція.

При порівнянні сучасної музики з класичною, остання витримує перевірку часом. Якщо без загальних фраз — ви можете послухати сьогоднішню поп музику, якою всі захоплюються, однак, чи не гадаєте, що через 300 років таке тотальне захоплення минеться? Тоді ж як композиції Бетховена досі цінують по всьому світу. Інша суттєва різниця полягає в тому, що класичні композиції захоплюють нашу увагу, навіть якщо тривають понад декілька годин, тоді як сучасні не здатні затримати увагу вже за декілька хвилин.

Тож, на мою думку, математичні закони, що лежать в основі класичних творів мистецтва, подібні до законів природи і дозволяють формі можливість передати суть безкінеч-

ності. Неначе природа ефективно створює провідники, через які архетипи виражаються у світі. Тому сьогодні надзвичайно важливо розвивати цю традицію класичної музики. Через неї ми маємо зв'язок із найголовнішим, найкоротший шлях повернення до головного, який людина на сьогодні отримала, проявляючи відчуття вічності. Але для виконання цієї форми мистецтва потрібен ще один, не менш важливий елемент: свідомість митця.

Коли людина починає вивчати зразок класичного мистецтва, починається подорож до досконалості, де, з одного боку, вона намагається покращити техніку, передати музику без власної імпровізації. З іншого боку, митець вже не залишається тим самим, яким був на початку, він змінюється, якщо щиро працював. Досліджуючи та освоюючи гармонійне ціле класичної форми, митець також прагне дослідити людське всередині себе, аби принести гармонію між різними внутрішніми голосами. Це стає процесом розширення свідомості, оскільки людина постійно виходить за свої межі. Процес загалом є подорожжю не лише задля втіхи, але заради відкриття вічних законів життя, закодованих у формах класичного мистецтва. Тоді ця подорож стає духовним шляхом митця.

Свідомість творця виходить далеко за межі суб'єктивності, і він віднаходить існування сильного об'єктивного «я», своєї істинної духовної ідентичності. Ця його ідентифікація перегукується з об'єктивним архетипом Прекрасного, що виражається у класичних формах, а отже, митець стає його провідником.

Митець має наполегливо вправлятися на цьому шляху, підтримувати ритм та відкинути своє его. Кожен виклик, який був подоланий митцем, стає відкриттям внутрішньої сили.

Кожен крок до очищення суб'єктивного віконця та відкриття того каналу, виявить новий промінь світла, що завжди чекав, аби ввійти. Лише коли митець цілком забудеться в мистецтві, тоді і тільки тоді він дійсно знайде себе.

Різні дослідження також розкривають переваги слухання класичної музики. Окрім людей, подібний вплив виявляють і на тварин та рослини.

Класицизм у мистецтві є ставленням до вдосконалення форм, що збагачує як виконавця твору, так і слухачів. Таке ставлення — докладання зусиль, аби виявити внутрішнє божественне через дію, — можна назвати класичним способом життя, етичним життям. Це спосіб людського життя, коли кожен спрямовує свої обмежені у часі та просторі ресурси, аби зростити, сформувати та виявити здатність проводити таємниці вічності до своєї кімнати буття. Людина, яка має це за вісь свого життя, ніколи не відхиляється від цього напрямку, вона керує кожною гранню свого життя, і саме така людина проживає своє життя в класичний спосіб. Таке ставлення зробить індивіда благородним, а відповідно суспільство — етичним у справжньому розумінні цього слова.

Переклад з англійської: Анастасії Леміш

 [Оригінал статті тут](#)

ЩО ТАКЕ АКТИВНА ФІЛОСОФІЯ?

■ Марат Каменщиків

Сотні й тисячі філософів упродовж історії людства залишили по собі товстелезні томи, в яких підіймають одвічні питання. Перші філософи (а ми знаємо їх імена, бо слово «філософія» має майже точний час виникнення) цікавилися проблемами буття, виникнення світу й людини. Пізніше Сократ і софісти, які вважали себе філософами, починають цікавитися питаннями етики, політики, релігії, мистецтва, виховання. Їх турбує, що для людини є насправді вартісним, коли і як виникає громадянське суспільство і яку роль відіграють в ньому філософи. Йшов час і за тисячоліття представники західної філософії заглибились у більш «замудрені» теми: їх почали цікавити текстуальність мислення, теорія свідомості, етичні проблеми створення штучних форм життя, металогіка, тощо. Та філософи нашого часу щодня стикаються з проблемами, що були актуальні для людей багато тисяч років тому.

Більшість із нас шукає щастя, справжніх друзів і справжню любов, призначення, багатьох цікавлять питання «як жити в гармонії з собою?», «як зробити гармонійним суспільство, частиною якого ми є?». Хтось замислюється над питаннями: «що ми залишимо нащадкам?», «що для залишить по собі та чи інша нація, та чи інша людина?».

Давньогрецькі філософи вказували на пряму залежність особистого і суспільного добробуту від добродесних якостей душі кожної окремої людини. Платон і Аристотель заклали фундамент сучасної етики — дисципліни, яка розглядає поняття обов'язку, справедливості, любові, милосердя, щастя, свободи волі, сенсу життя і смерті. «Нікомахова етика» Аристотеля, діалоги Платона сприяють ясності мислення і дарують натхнення діяти з турботою про душу. Визначення Аристотеля і його вчителя Платона найчастіше постають як відправні пункти у сучасних філософських розмислах в царині етики.

Цінність доробку античних філософів ще й у тому, що їх роздуми не були суто теоретичними. Платон, Аристотель, Зенон, Піфагор були засновниками шкіл, в яких філософія була способом життя. Для них було важливо втілювати ті висновки, до яких вони доходили в роздумах, жити згідно зі своїми переконаннями. Саме тому їхні поради залишаються актуальними й досі.

Сучасній людині, що цікавиться етикою, залишається зробити ще один крок: почати діяти. Філософи давнини залишили нам багато практичних порад, але книги не знайдуть нам друзів чи щастя. Можна зібрати всі філософські трактати у себе в бібліотеці, та чи стануть

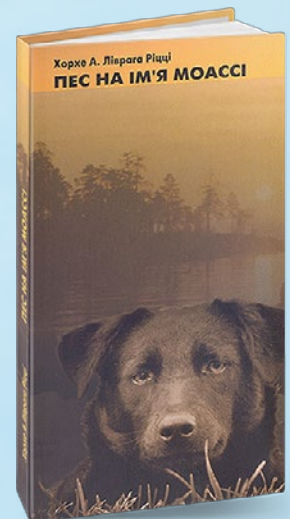
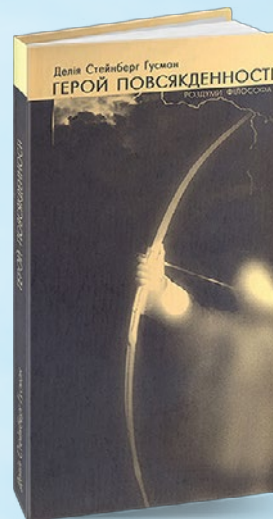
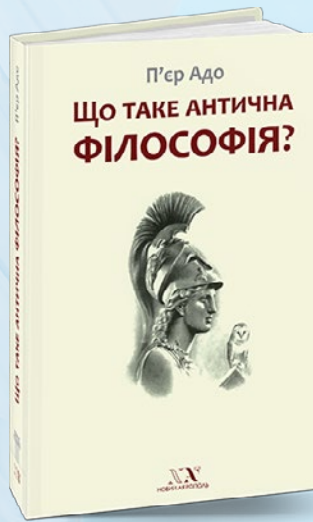
Що таке активна філософія?

вони у пригоді в той момент, коли проблема постане перед нами тут і зараз? Кожен з нас врешті-решт має знайти власні відповіді — це наше особисте завдання. Як це зробити? Так само, як філософи античності: діючи згідно обов'язку перед собою і суспільством, осмислюючи свій досвід і виправляючи можливі помилки в своїх висновках.

Актуалізувати цей давній підхід до філософії, яка є чимось більшим, ніж підручник, і від самого початку була способом життя, пропонує школа «Новий Акрополь». Сьогодні активна філософія — це спосіб життя акропольців у всьому світі. Про що йдеться? Активна філософія — це дружба заради іншого, плекання кращого в другові, як це було в філософських школах, а не поверхове

приятелювання заради тимчасових задоволень чи користі. Активна філософія — це допомога екології й культурі, бо без них неможливе виживання людства й кожного окремого народу. Активна філософія — це робота над собою і виховання себе кращого, відповідальність за суспільство, в якому живеш, і зміна його за допомогою власного прикладу. Активна філософія — це волонтерство заради суспільного блага й блага прийдешніх поколінь. Активна філософія — це глибоке дослідження світової культури й філософських вчень заради знаходження того, що об'єднує. Активна філософія — це робота заради людини нової й кращої та світу нового й кращого. **Активна філософія — це філософія в дії!**

Книги видавництва можна придбати у будь-якому відділенні «Нового Акрополя» або замовити доставку:

- **Вінниця**
(097) 865-89-92
- **Дніпро**
(066) 170-68-41; (068) 856-24-72
- **Запоріжжя**
(093) 361 81 86, (050) 451 50 77
- **Івано-Франківськ**
(068) 68-61-881; (095) 46-45-436
- **Київ**
(067) 656-33-62; (066) 753-43-78
- **Львів**
(098) 448-98-00; (093) 713-23-00;
(032) 255-63-77
- **Миколаїв**
(0512) 47-42-72, (066) 685 39 22
- **Одеса**
(067) 348-51-30; (048) 726-52-28
- **Полтава**
(095) 127-33-14; (067) 504-00-16
- **Харків**
(073) 009-04-63; (095) 008-55-09

25 років
в Україні

НОВИЙ АКРОПОЛЬ
КУЛЬТУРНА АСОЦІАЦІЯ

Філософія
Культура
Волонтерство

ФІЛОСОФІЯ ДЛЯ ЖИТТЯ

курс лекцій
та практичних занять

Ідея курсу:

Крізь традиції, культури та філософські вчення Сходу та Заходу до кращого пізнання себе, людей та світу.

Ми пропонуємо практичну філософію, яка буде корисною всім і кожному.

Чому філософія?

Тому що важлива

... є багато запитань, на які ми ще не знаємо відповідей, але дуже хочемо їх дізнатися. Починаючи з особистих — про призначення, майбутнє, вибори, перед якими стоїмо, і закінчуючи суспільними, культурними та історичними питаннями.

Тому що практична

... йдеться не про те, щоб отримати якомога більше інтелектуальних знань, а про те, щоб ідеї, що нас зачепили, втілити у життя. Для нас філософія — це спосіб життя, філософ не спостерігач, а людина з активною життєвою позицією, яка здатна нести відповідальність за своє власне життя, за суспільство і світ.

Тому що для кожного

... філософія як «любов до мудрості» є природньою для людини, яка шукає та прагне зрозуміти сенс життя. Це мужність іти своїм шляхом, випробовувати себе, не боятись помилок та щодня проживати день наче він останній, як казали стоїки. Для цього не обов'язково потрібна вища філософська освіта, лише сильна мотивація.

Для тих,

... хто ніколи не зупиняється та завжди відкритий до нового.

... кому цікаве порівняльне вивчення різних філософських течій, культур, традицій.

... хто бажає брати участь у культурних, соціальних та екологічних волонтерських проектах.

... хто шукає однодумців для благородних справ.

ПРОГРАМА НАВЧАННЯ ►►